

ZIENSWIJZENRAPPORT Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD):

Start van de m.e.r. van het bestemmingsplan Kleefse Waard 2016

Als bijlage onderdeel uitmakend van MER bestemmingsplan Kleefse Waard en omstreken 2017

1 Zienswijzen

De mogelijkheid tot indienen van zienswijzen betrof de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, hierna "NRD". Deze vormt het startdocument voor de m.e.r. van het bestemmingsplan Kleefse Waard 2016¹. Het startdocument heeft ter inzage gelegen van 2 november tot en met 29 november 2016. Tevens is het document ter advisering toegezonden aan diverse betrokken instanties.

In totaal zijn zeventien zienswijzen c.q. reacties (hierna: zienswijzen) ingezonden door particulieren, belangenverenigingen en betrokken instanties:

1. Vogelwerkgroep Arnhem e.o.
2. N. Donker
3. J.P.C.J. Bleumink - Lubbers (bewonersgroep)
4. Wijkraad Westervoort MSW
5. Dhr. Bleumink
6. Leben, Van Duijvenbode, Janssen
7. Stichting AGA uit Presikhaaf
8. Dhr. Koot
9. Mw. S. Hogeling
10. G.B.C. van Kampen-Beijer
11. Dhr. Nijdeken
12. Dhr. Huurman
13. Bewonersvereniging Stadseiland Arnhem
14. Gemeente Westervoort
15. Rijkswaterstaat
16. Waterschap Rijn & IJssel
17. Provincie Gelderland

2 Algemeen

Alle zienswijzen die schriftelijk en binnen de termijn zijn ingediend, zijn op procedurele gronden ontvankelijk in dit stadium van de procedure. Ze zijn samengevat in hoofdstuk 3 en voorzien van een reactie.

Bij de beantwoording van de zienswijzen is de volgende werkwijze gehanteerd. Per tabel worden de zienswijzen van één indiener behandeld. In de eerste kolom wordt kort verwezen naar het deel van de zienswijze waarop wordt gereageerd. In de tweede kolom is, indien van toepassing, kort samengevat aangegeven op welke wijze wordt gevraagd om invulling aan te geven. In de derde kolom is aangegeven waar en/of op welke wijze hier in de stukken (zoals MER of bestemmingsplan) invulling aan is gegeven.

3 Reactie op de ontvangen zienswijzen

1 Zienswijze Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding t.o.v. NRD	Reactie
1. Mitigerende maatregel stilstandvoorziening niet toereikend	Passende beoordeling bevat tekortkomingen	De waarde van het uiterwaardengebied voor o.a. wulpen is goed bekend. De

¹ Naamgeving van het bestemmingsplan "Kleefse Waard 2016" zal worden gewijzigd in bestemmingsplan "Kleefse Waard en omgeving 2017".

(Instandhoudingsdoelstellingen worden aangetast en onderzoek nodig naar nachtelijke vliegbewegingen van wulpen ter inschatting van effectiviteit van stilstandvoorziening)

O.a. onderzoek vliegbewegingen wulpen 's nachts (buiten de standstill tijden)

waarde van het gebied Rijntakken voor de wulp, zowel de waarde als slaapplaats als foerageergebied, is dan ook mede aanleiding geweest voor de aanwijzing als Natura 2000-gebied. In deze procedure is daarmee rekening gehouden, bijvoorbeeld door het doen van veldonderzoek (in samenwerking met Vogelwerkgroep Arnhem) en het maken van een passende beoordeling. Deze is, met rapportages van andere uitgevoerde ecologische onderzoeken, als bijlage bij het MER gevoegd (Gyimesi en Heunks, 2016).

Uit de passende beoordeling is gebleken dat zonder aanvullende maatregelen significante effecten op (alleen) de wulp niet kunnen worden uitgesloten. Significante effecten zijn in dit verband de mortaliteitseffecten door o.a. windmolens die groter zijn dan 1 % van de natuurlijke sterfte van de wulpenpopulatie. De (modelmatig berekende) mortaliteit door plaatsing van de vier windmolens in cumulatie met de effecten van windmolens bij Kampen overschreed die 1 % drempel. Om die reden is n.a.v. de onderzoeken geadviseerd om in de periode met de grootste aantallen vliegbewegingen van wulpen de molens tijdelijk stil te zetten. Daarom is de 'stilstandvoorziening' opgenomen.

Het veldonderzoek richtte zich voornamelijk op de plaatsen waar concentraties van wulpen zijn aangetroffen en op de vliegbewegingen tussen de slaapplaatsen en foerageergebieden. Dat die vliegbewegingen deels in het donker plaatsvinden is bekend en blijkt ook uit het uitgevoerde radaronderzoek. In de passende beoordeling wordt dit uitvoerig gerapporteerd. Het ontwerp van de stilstandvoorziening is (mede) gebaseerd op de resultaten van het radaronderzoek. De voorziening is afdoende om significante effecten op de wulp te voorkomen. Zie ook paragraaf 5.6 en bijlage 1 van het MER.

3. Onderzoek naar alternatieve configuraties van de 4 turbines (lijnopstellingen), zodanig dat de pendelroutes van wulpen niet worden geblokkeerd

Alternatievenstudie opnemen

Besproken in het MER in paragraaf 5.4.

4. Onderzoek naar mogelijke effecten van zonneveld (lichthinder) op vliegroutes en gedragingen van vogels

Onderzoek effecten zonnepark in relatie tot wulpen

Vanuit de stand der techniek wordt schittering niet langer verwacht. Er wordt een anti-reflecterende bovenlaag aangebracht op de zonnepanelen, waardoor geen sprake is van lichthinder c.q. schittering (paragraaf 6.7.2 van het MER).

5. Onderzoek naar cumulatieve effecten industrie, windturbines en zonneveld op vliegroutes en gedragingen van vogels

Besproken in het MER in paragraaf 7.2.1.

2 Zienswijze N. Donker

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Gebrek aan reactie op windconsultatie.	n.v.t.	De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op diverse vragen.
1b. Alternatieven.		1b. Het proces en de afwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de locatiekeuze zijn uitgewerkt in paragraaf 5.4 van het MER.
1c. Initiatiefnemer vs. opdrachtgever windpark.		1c. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst dient te worden aan de wettelijke voorschriften.
2. Tekstueel commentaar op NRD	Verwijzing naar mogelijkheden en alternatieven KEMA rapport Windpark. Aan de orde stellen en binnen gestelde kaders onderzoeken	Het NRD wordt tekstueel of inhoudelijk niet aangepast. Wel hebben zienswijzen aanleiding gegeven de uitgangspunten voor het MER aan te passen c.q. uit te breiden. Verwerking hiervan is terug te vinden in het MER en de bijbehorende onderzoeken.
3. Bijlage met onderzoeksvragen, vraagpunten en kritiek		Per onderwerp uitgewerkt in het MER en bijbehorende onderzoeken. Verwijzing hiernaar in onderstaande kolom
Doelmatigheid, capaciteit, kosten omvang locatie	Kosteneffectief project gelet op heersende gem. windsnelheid, windschaduw, waardedaling woningen	De opbrengst van een windmolen wordt bepaald door de verkoop van de opgewekte elektriciteit en de kosten voor de investering en exploitatie van de windmolens. De prijs van een kWh wordt bepaald door de marktprijs voor elektriciteit eventueel aangevuld met subsidie (Stimulering Duurzame Energie, SDE) van het ministerie van EZ. De financiële baten zijn afhankelijk van de gekozen windturbine, aangezien verschillende types tot verschillende productieopbrengsten leiden, de investeringskosten en de financieringsvoorwaarden (bijvoorbeeld de hoogte van de rente). Plaatsing van een windmolen nabij een woning kan zorgen voor een beperkt lagere woningprijs. Deze aspecten zijn overigens niet MER-gerelateerd.
Geluid	Nader uitwerken, laagfrequent (grond)trillingen	Geluid wordt voor de windturbines separaat onderzocht (bijlage 5); cumulatie komt aan de orde in paragraaf 7.2.2 van het MER.
PAS	Nader uitwerken	Wordt uitgewerkt en toegelicht in paragraaf 4.6.2 en bijlage 2 van het MER.
Thema's toevoegen	Visuele hinder, hoogbouwbeleid, stofhinder, fijnstof, verkeer	Alle gevraagde thema's zijn in het MER aan de orde gesteld.

Externe veiligheid	Veiligheidscontouren windturbines nader uitwerken, faalkansen	In bijlage 4 wordt in detail op dit aspect ingegaan.
Slagschaduw	Alternatieven worden niet genoemd in NRD, er zijn opstellingsalternatieven, relatie met verkeer Pleijroute, relatie met woningen	De opstelling van de turbines is vanuit perspectief van externe veiligheid geoptimaliseerd; om slagschaduw-hinder te beperken is een voorziening doorgerekend (bijlage 6 van het MER).
Ecologie	Passende beoordeling t.a.v. Wulp voldoet niet, schittering als gevolg van zonneveld, vleermuizen	Voor effecten op de wulp en de mitigatie daarvan: zie de reactie op zienswijze 1. De stilstandvoorziening beperkt ook de gevolgen van de windmolens op vleermuizen. De waarde van het plangebied voor vleermuizen is uitvoerig onderzocht (zie Kruijt en Heunks, 2016). Uit het onderzoek is gebleken dat kleine aantallen gewone en ruige dwergvleermuizen het slachtoffer kunnen worden van de windmolens. De 'gunstige staat van instandhouding' van die soorten komt daardoor echter niet in gevaar. Een aanvraag van een ontheffing op basis van de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb) is in procedure; er is geen informatie die erop duidt dat de aangevraagde ontheffing niet verkregen zou kunnen worden. Uit het ecologisch onderzoek blijkt dat er geen gevolgen zijn van eventuele schittering door het zonneveld op beschermde soorten of gebieden. Schittering van zonnepanelen wordt overigens voorkomen door het toepassen van een speciale coating (paragraaf 6.7.2 van het MER).
Luchtkwaliteit, pluimproblematiek	Verspreiding van smog door windturbines/ uitstoot industriële gassen effect plaatsing windmolens onderzoeken	In paragraaf 7.2.2 van het MER wordt ingegaan op de mogelijke relatie tussen de windturbines en de lucht emissies vanuit het bedrijventerrein.
Licht	Verstoring van woongenot als gevolg van lichthinder van lichtbakens	Doel van obstakelverlichting is om te voorkomen dat de veiligheid van de luchtvaart in het geding is. In het kader van de omgevingsvergunning zal een verlichtingsplan ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport.
Verbinding en radar	Mobiele telefoon, scheepvaart, luchtvaart, Deelen	Paragraaf 5.11 gaat in op deze aspecten. Relatie met telefonie/scheepvaart zijn niet MER-gerelateerd.
Gezondheid	Korte afstand tot woonbebouwing	Gezondheid in relatie tot de windturbines wordt in het MER apart beoordeeld, onder andere in paragraaf 5.7.4.
Industrie	Geldend bestemmingsplan ontbreekt, inventarisatie, milieueffecten, PAS, externe veiligheid	Hoofdstuk 4 van het MER behandelt uitgebreid de industriële activiteiten en mogelijke effecten hiervan.
Zonneveld	Verstoring natuurwaarden, cumulatieve effecten irt windpark,	Paragraaf 6.6. en 6.7 van het MER gaan in op ecologie in relatie tot het zonneveld. Cumulatie komt in hoofdstuk 7 aan de orde.
Cumulatie van effecten	Cumulatie van onder andere aspecten als geluid, slagschaduw, veiligheid, ruimtelijke visuele impact onderzoeken	Alle gevraagde thema's zijn in het MER aan de orde gesteld

3 Zienswijze J.P.C.J. Bleumink - Lubbers (bewonersgroep)

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Gebrek aan reactie op windconsultatie.	n.v.t.	1a. De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op vragen.
1b. Initiatiefnemer vs. opdrachtgever windpark.		1b. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst te worden aan de wettelijke voorschriften.
2. Vraagpunten en kritieken		Per onderwerp uitgewerkt in MER en bijbehorende onderzoeken. Verwijzing hierna in onderstaande kolom
Doelmatigheid, capaciteit, kosten omvang locatie	Kosteneffectief project gelet op heersende gem. windsnelheid, windschaduw, waardedaling woningen	Zie zienswijze 2
Geluid	Nader uitwerken, laagfrequent (grond)trillingen, bodemgesteldheid	Zie zienswijze 2
PAS	Nader uitwerken	Zie zienswijze 2
Thema's toevoegen	Visuele hinder, hoogbouwbeleid, stofhinder, fijnstof, verkeer	Zie zienswijze 2
Externe veiligheid	Veiligheidscontouren windturbines nader uitwerken, faalkansen	Zie zienswijze 2
Slagschaduw	Alternatieven worden niet genoemd in NRD, er zijn opstellingsalternatieven, relatie met verkeer Pleijroute, relatie met woningen	Zie zienswijze 2
Ecologie	Passende beoordeling t.a.v. Wulp voldoet niet, schittering als gevolg van zonneveld, vleermuizen	Zie zienswijze 2
Luchtkwaliteit, pluimproblematiek	Verspreiding van smog door windturbines/ uitstoot industriële gassen effect plaatsing windmolens onderzoeken	Zie zienswijze 2
Cultuurhistorie, landschap	Visuele verstoring, inpassing, zichtbaarheid windturbines in relatie tot stadskern Arnhem	Zie zienswijze 2
Licht	Verstoring van woongenot als gevolg van lichthinder van lichtbakens	Zie zienswijze 2
Verbinding en radar	Mobiele telefoon, scheepvaart, luchtvaart, Deelen	Zie zienswijze 2
Gezondheid	Korte afstand tot woonbebouwing	Zie zienswijze 2
Industrie	Geldend bestemmingsplan ontbreekt, inventarisatie, milieueffecten, PAS, externe veiligheid	Zie zienswijze 2
Zonneveld	Verstoring natuurwaarden, cumulatieve effecten irt windpark,	Zie zienswijze 2
Cumulatie van effecten	Cumulatie van onder andere aspecten als geluid, slagschaduw, veiligheid, ruimtelijke visuele impact onderzoeken	Zie zienswijze 2

4 Zienswijze Wijkraad Westervoort MSW

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Gebrek aan reactie op windconsultatie.	n.v.t.	1a. De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op vragen.
1b. Initiatiefnemer vs. opdrachtgever windpark.		1b. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst te worden aan de wettelijke voorschriften.
1c. Alternatieven		1c. Het proces en de afwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de locatiekeuze zijn uitgewerkt in paragraaf 5.4 van het MER.
2. Tekstueel commentaar op NRD	Verwijzing naar mogelijkheden en alternatieven KEMA rapport Windpark. Aan de orde stellen en binnen gestelde kaders onderzoeken	Het NRD wordt tekstueel of inhoudelijk niet aangepast. Wel hebben zienswijzen aanleiding gegeven de uitgangspunten voor het MER aan te passen c.q. uit te breiden. Verwerking hiervan is terug te vinden in het MER en de bijbehorende onderzoeken.
3. Bijlage met vraagpunten, onderzoeksvragen en kritiek		Per onderwerp uitgewerkt in MER en bijbehorende onderzoeken. Verwijzing hierna in onderstaande kolom.
Doelmatigheid, capaciteit, kosten omvang locatie	Kosteneffectief project gelet op heersende gem. windsnelheid, windschaduw, waardedaling woningen	Zie zienswijze 2
Geluid	Nader uitwerken, laagfrequent (grond)trillingen, bodemgesteldheid	Zie zienswijze 2
PAS	Nader uitwerken	Zie zienswijze 2
Thema's toevoegen	Visuele hinder, hoogbouwbeleid, stofhinder, fijnstof, verkeer	Zie zienswijze 2
Externe veiligheid	Veiligheidscontouren windturbines nader uitwerken, faalkansen	Zie zienswijze 2
Slagschaduw	Alternatieven worden niet genoemd in NRD, er zijn opstellingsalternatieven, relatie met verkeer Pleijroute, relatie met woningen	Zie zienswijze 2
Ecologie	Passende beoordeling t.a.v. Wulp voldoet niet, schittering als gevolg van zonneveld, vleermuizen	Zie zienswijze 2
Luchtkwaliteit, pluimproblematiek	Verspreiding van smog door windturbines/ uitstoot industriële gassen effect plaatsing windmolens onderzoeken	Zie zienswijze 2
Cultuurhistorie, landschap	Visuele verstoring, inpassing, zichtbaarheid windturbines in relatie tot stadskern Arnhem	Zie zienswijze 2
Licht	Verstoring van woongenot als gevolg van lichthinder van lichtbakens	Zie zienswijze 2
Verbinding en radar	Mobiele telefoon, scheepvaart, luchtvaart, Deelen	Zie zienswijze 2
Gezondheid	Korte afstand tot woonbebouwing	Zie zienswijze 2

Industrie	Geldend bestemmingsplan ontbreekt, inventarisatie, milieueffecten, PAS, externe veiligheid	Zie zienswijze 2
Zonneveld	Verstoring natuurwaarden, cumulatieve effecten irt windpark,	Zie zienswijze 2
Cumulatie van effecten	Cumulatie van onder andere aspecten als geluid, slagschaduw, veiligheid, ruimtelijke visuele impact onderzoeken	Zie zienswijze 2

5 Zienswijze dhr. Bleumink

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Gebrek aan reactie op windconsultatie.	n.v.t.	1a. De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op vragen.
1b. Initiatiefnemer vs. opdrachtgever windpark.		1b. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst dient te worden aan de wettelijke voorschriften.
1c. Alternatieven		1c. Het proces en de afwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de locatiekeuze zijn uitgewerkt in paragraaf 5.4 van het MER.
2. Tekstueel commentaar op NRD	Verwijzing naar mogelijkheden en alternatieven KEMA rapport Windpark. Aan de orde stellen en binnen gestelde kaders onderzoeken	Het NRD wordt tekstueel of inhoudelijk niet aangepast. Wel hebben zienswijzen aanleiding gegeven de uitgangspunten voor het MER aan te passen c.q. uit te breiden. Verwerking hiervan is terug te vinden in het MER en de bijbehorende onderzoeken.
3. Bijlage met vraagpunten, onderzoeksvragen en kritiek		Per onderwerp uitgewerkt in MER en bijbehorende onderzoeken. Verwijzing hierna in onderstaande kolom.
Doelmatigheid, capaciteit, kosten omvang locatie	Kosteneffectief project gelet op heersende gem. windsnelheid, windschaduw, waardedaling woningen	Zie zienswijze 2
Geluid	Nader uitwerken, laagfrequent (grond)trillingen, bodemgesteldheid	Zie zienswijze 2
PAS	Nader uitwerken	Zie zienswijze 2
Thema's toevoegen	Visuele hinder, hoogbouwbeleid, stofhinder, fijnstof, verkeer	Zie zienswijze 2
Externe veiligheid	Veiligheidscontouren windturbines nader uitwerken, faalkansen	Zie zienswijze 2
Slagschaduw	Alternatieven worden niet genoemd in NRD, er zijn opstellingsalternatieven, relatie met verkeer Pleijroute, relatie met woningen	Zie zienswijze 2
Ecologie	Passende beoordeling t.a.v. Wulp voldoet niet, schittering als gevolg van zonneveld, vleermuizen	Zie zienswijze 2
Luchtkwaliteit, pluimproblematiek	Verspreiding van smog door windturbines/ uitstoot industriële gassen	Zie zienswijze 2

	effect plaatsing windmolens onderzoeken	
Cultuurhistorie, landschap	Visuele verstoring, inpassing, zichtbaarheid windturbines in relatie tot stadskern Arnhem	Zie zienswijze 2
Licht	Verstoring van woongenot als gevolg van lichthinder van lichtbakens	Zie zienswijze 2
Verbinding en radar	Mobiele telefoon, scheepvaart, luchtvaart, Deelen	Zie zienswijze 2
Gezondheid	Korte afstand tot woonbebouwing	Zie zienswijze 2
Industrie	Geldend bestemmingsplan ontbreekt, inventarisatie, milieueffecten, PAS, externe veiligheid	Zie zienswijze 2
Zonneveld	Verstoring natuurwaarden, cumulatieve effecten irt windpark,	Zie zienswijze 2
Cumulatie van effecten	Cumulatie van onder andere aspecten als geluid, slagschaduw, veiligheid, ruimtelijke visuele impact onderzoeken	Zie zienswijze 2

6 Zienswijze Leven, Van Duijvenbode, Janssen

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Gebrek aan reactie op windconsultatie.	n.v.t.	1a. De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op vragen.
1b. Initiatiefnemer vs. opdrachtgever windpark.		1b. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst dient te worden aan de wettelijke voorschriften.
2. Vraagpunten en kritieken		Per onderwerp uitgewerkt in MER en bijbehorende onderzoeken. Verwijzing hierna in onderstaande kolom
Doelmatigheid, capaciteit, kosten omvang locatie	Kosteneffectief project gelet op heersende gem. windsnelheid, windschaduw, waardedaling woningen	Zie zienswijze 2
Geluid	Nader uitwerken, laagfrequent (grond)trillingen, bodemgesteldheid	Zie zienswijze 2
PAS	Nader uitwerken	Zie zienswijze 2
Thema's toevoegen	Visuele hinder, hoogbouwbeleid, stofhinder, fijnstof, verkeer	Zie zienswijze 2
Externe veiligheid	Veiligheidscontouren windturbines nader uitwerken, faalkansen	Zie zienswijze 2
Slagschaduw	Alternatieven worden niet genoemd in NRD, er zijn opstellingsalternatieven, relatie met verkeer Pleijroute, relatie met woningen	Zie zienswijze 2
Ecologie	Passende beoordeling t.a.v. Wulp voldoet niet, schittering als gevolg van zonneveld, vleermuizen	Zie zienswijze 2
Luchtkwaliteit, pluimproblematiek	Verspreiding van smog door windturbines/ uitstoot industriële gassen	Zie zienswijze 2

effect plaatsing windmolens
onderzoeken

Cultuurhistorie, landschap	Visuele verstoring, inpassing, zichtbaarheid windturbines in relatie tot stadskern Arnhem	Zie zienswijze 2
Licht	Verstoring van woongenot als gevolg van lichthinder van lichtbakens	Zie zienswijze 2
Verbinding en radar	Mobiele telefoon, scheepvaart, luchtvaart, Deelen	Zie zienswijze 2
Gezondheid	Korte afstand tot woonbebouwing	Zie zienswijze 2
Industrie	Geldend bestemmingsplan ontbreekt, inventarisatie, milieueffecten, PAS, externe veiligheid	Zie zienswijze 2
Zonneveld	Verstoring natuurwaarden, cumulatieve effecten irt windpark,	Zie zienswijze 2
Cumulatie van effecten	Cumulatie van onder andere aspecten als geluid, slagschaduw, veiligheid, ruimtelijke visuele impact onderzoeken	Zie zienswijze 2

7 Zienswijze stichting AGA Presikhaaf

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Zonneveld en windpark zijn vaststaand gegeven, Initiatiefnemerschap onduidelijk irt kosten/onafhankelijkheid bevoegd gezag.	n.v.t.	Het basis-alternatief in het MER is de consolidatie van het al bestaande bedrijvenpark. De module windturbine en de module zonneveld zijn daar in het MER aan toegevoegd om inzicht te krijgen in de effecten die op zouden treden als deze twee modules ook gerealiseerd zouden worden. De besluiten hierover zijn in voorbereiding maar nog niet definitief vastgesteld. Het MER dient (tevens) als onderbouwing van deze nog te nemen besluiten. De gemeente is bevoegd gezag voor het in procedure brengen van het bestemmingsplan en het MER en voor afgifte van vergunningen. Welke partij hierbij initiatiefnemer is, doet hierbij niet ter zake. Bij afgifte van de vergunning dient getoetst dient te worden aan de wettelijke voorschriften.
2. Exacte locaties dienen te worden vastgesteld	n.v.t.	De gevraagde begrenzing/locatie is vastgelegd in figuur 3.5 voor het zonneveld en tabel 5.3 voor de windturbines. Met deze locaties als uitgangspunt zijn de diverse benodigde onderzoeken uitgevoerd.
3. Vergunningen van bedrijven op het industriepark	n.v.t.	De vergunde activiteiten liggen ten grondslag aan diverse onderzoeken (zoals luchtkwaliteit en geluid, opgenomen in de bijlagen van het MER). Deze komen onder andere aan bod in hoofdstuk 4. Ook het bestemmingsplan geeft hierover het benodigde inzicht .
4. Industrierrein vervuult ook irt gezondheid	n.v.t.	Gezondheid wordt in het MER apart beoordeeld, onder andere in paragraaf 4.7.5 en 5.7.4. Cumulatie van de diverse ontwikkelingen c.q.

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
		modules komt aan de orde in hoofdstuk 7 van het MER.
5. Beste oplossingen irt de drie ontwikkelingen en onderzoek op alle milieuaspecten, ook in relatie tot regio en buiten de grenzen van Nederland.	Als uitgangspunt in MER opnemen.	In de huidige vorm van het MER komen per ontwikkelingsmodule de relevante aspecten aan de orde. In de bijlagen van het MER zijn de diverse onderzoeken opgenomen. Hoofdstuk 7 behandelt de cumulatie van de opgenomen modules.
6. Instandhouding en bescherming van ecologie/cultuurhistorie van Koningspleij Noord		Het MER gaat middels diverse onderzoeken in op de waarden van de locatie, zoals in paragraaf 5.5 en 5.10 van het MER (verwijzend naar delen van bijlage 1). Ook hoofdstuk 6 beschrijft de waarden van het gebied en de mogelijke effecten van de beoogde ontwikkeling van het zonneveld.
7. Lijst met onderzoeksvragen (windconsultaties) toegevoegd.		De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NDR. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op diverse vragen.

8 Zienswijze van dhr. Koot

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Voorstander van duurzame energie regionaal op te lossen	n.v.t.	Het MER beschrijft op welke wijze de locatiekeuze tot stand is gekomen (paragraaf 5.4).
2. Eén bestemmingsplan voor Kleefse Waard en windmolens	n.v.t.	Het bestemmingsplan (toelichting) en de bijbehorende (wettelijke) bekendmaking(en) beschrijven welke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.
3. Ligging van de windmolens ten opzichte van Natura2000 gebieden (en relatie met voorkomende vogelsoorten)	n.v.t.	In de voortoets en de passende beoordeling (opgenomen in bijlage 1 van het MER) is hier uitgebreid onderzoek naar gedaan met als resultaat een stilstandvoorziening gedurende 2 uur elke dag.
4. Afstand tot woongebieden	n.v.t.	Met name de onderzoeken naar externe veiligheid, geluid en slagschaduw gaan in op de mogelijke hinder van de windturbines; deze zijn als bijlagen aan het MER toegevoegd.
5. Alternatief voor de windmolens	n.v.t.	Het MER beperkt zicht tot de effecten van het voornemen omdat het windturbinepark een concreet voornemen is vanuit de markt. Bijlage 6 van het MER geeft inzicht in de energieopbrengsten van de turbines.
6. Commercieel belang	n.v.t.	Participatie wordt mogelijk gemaakt. In paragraaf 5.7.4 van het MER wordt hier op in gegaan. Daarnaast geeft de website www.windpark-koningspleij.nl geeft ook antwoorden op diverse vragen hieromtrent.

9 Zienswijze mw. S. Hogeling

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Bevestiging gevraagd van aanneme van positionering van windturbines	n.v.t.	Figuur 2.2. van de NRD geeft aan waar de vier windturbines gepositioneerd worden. Deze vier locaties zijn onderzocht in het MER en worden opgenomen op deze locaties in het bestemmingsplan. Zie hiervoor ook tabel 5.3 in het MER.
2. Zorg om geluid afkomstig van de vier windturbines	Gevraagd om gericht onderzoek gezien de korte afstand tot de windturbines	In detail beschreven in bijlage 5 (waaronder Hoofdstuk 4 en appendix A) van het MER.
3. Zorg om slagschaduw	Gevraagd om gericht onderzoek gezien de korte afstand tot de eerste windturbine	In detail beschreven in bijlage 6 (hoofdstuk 4) van het MER.
4. Vragen bij duurzaamheid van windenergie	n.v.t.	Verwezen wordt naar het MER en de bijbehorende (natuur- en radar)onderzoeken. In paragraaf 5.4 en 5.10 wordt ingegaan op de locatiekeuze respectievelijk de inpassing in het landschap.

10 Zienswijze G.B.C. van Kampen-Beijer

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
Bezorgdheid over de financierbaarheid van een woning	n.v.t.	De brief die is toegezonden heeft betrekking op de terinzagelegging van de NRD. In de ontvangen reactie c.q. zienswijze wordt ingegaan op hypotheekrecht van een woning en heeft geen relatie met de NRD.

11 Zienswijze dhr. Nijdeken

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Kleurschakering aanbrengen van turbinemasten ter vergroting van inpasbaarheid	n.v.t.	De mogelijkheden hiertoe worden bepaald door de leverancier; deze is nog niet vastgesteld.
2. Verblinding/schitteringen van het zonneveld op verkeer		Op de zonnepanelen wordt een anti-reflecterende bovenlaag aangebracht waardoor schittering niet langer verwacht. Zie ook paragraaf 6.7.2 van het MER.

12 Zienswijze dhr. Huurman

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Opwekking van duurzame energie wordt toegejuicht.		Voor kennisgeving aangenomen.
2. Draagvlak voor windturbines bij (direct) omwonenden kan worden vergroot door middel van participatie		Participatie wordt mogelijk gemaakt. In paragraaf 5.7.4 van het MER wordt hier op ingegaan. Daarnaast geeft de website www.windpark-koningspleij.nl geeft ook antwoorden op diverse vragen hieromtrent.

13 Zienswijze Bewonersvereniging Stadseiland Arnhem

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1a. Verzoek om inzicht in kostenverdeling opstellen bestemmingsplan en verkrijgen omgevingsvergunning.	n.v.t.	Dit aspect is niet gerelateerd aan het MER.
1b. Gelet op gezamenlijk opdrachtgeverschap voor MER rijst de vraag of gemeente nog onafhankelijk partij is om aanvraag omgevingsvergunning te beoordelen.	N.v.t.	Gemeente is bevoegd gezag om de omgevingsvergunning te verlenen, ongeacht wie de initiatiefnemer is. Afgifte kan enkel plaatsvinden indien wordt voldaan aan de toepasselijke wet- en regelgeving hieromtrent.
1c. Bezwaar wordt gemaakt tegen tendentieuze taalgebruik.	n.v.t.	Voor kennisgeving aangenomen.
2a. Verzoek om alternatievenstudie	n.v.t.	Deze is opgenomen in paragraaf 5.4 van het MER.
2b. Bezorgdheid over 'effecten op nabijgelegen woonwijken' en in dit verband wordt verwezen naar bijlage I (windconsultaties)	n.v.t.	Gezondheid in relatie tot de windturbines wordt in het MER apart beoordeeld, onder andere in paragraaf 5.7.4. Andere effecten komen onder andere aan de orde in paragraaf 5.7.2 (geluid) en 5.7.3. (slagschaduw). De eerder geformuleerde lijst met onderzoeksvragen heeft mede ten grondslag gelegen aan de NRD. In het MER komen deze vragen aan de orde voor zover opportuun in de context van een milieuonderzoek. Daarnaast geeft ook de website www.windpark-koningspleij.nl antwoorden op vragen.
2c. Bezorgdheid over 'effecten vanuit industriële activiteiten' op gezondheid en in dit verband wordt verwezen naar bijlage I (windconsultaties)		De effecten van de te ontwikkelen modules zijn onderzocht in het MER (zie ook de bijlagen). In dit verband is ook het aspect gezondheid aan de orde gekomen (onder andere paragraaf 4.5.7). Ook cumulatie van dit aspect komt aan de orde in paragraaf 7.2 van het MER.
2d. Toevoegen als effect windturbines: visuele hinder voor omwonenden als voor recreanten speelruimte de Bakenhof	Toevoeging in NRD	MER geeft inzicht in afweging van landschappelijke verandering als gevolg van windturbines (zie paragraaf 5.10). Overigens kan ook de website www.windpark-koningspleij.nl worden geraadpleegd voor een visuele impressie van de turbines.

14 Zienswijze gemeente Westervoort

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding t.o.v. NRD	Reactie
a. Aanpassing naamgeving Kleefse Waard 2016	Wijziging gebruikte titel	Wordt aangepast in Kleefse Waard en omgeving 2017.
b. verschil in reactietermijn omwonenden en gemeente.	n.v.t.	Zes weken voor gemeente op basis van 7.8 Wm. Vier weken voor omwonenden betreft vrije keuze, zoals mogelijk bij NRD.

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding t.o.v. NRD	Reactie
c1: Wel of geen sprake van een geldend bestemmingsplan	Weergave in de stukken	Beschrijving van plangebied en geldende bestemmingsplannen is opgenomen in paragraaf 3.3 van het MER.
c2: Agrarisch en zonneveld niet onmogelijk. Verhouding tot effect oprichting windturbines.		Paragraaf 6.9 en hoofdstuk 7 van het MER geven inzicht in de beoogde (combinatie van) functies.
c3: Eerder advies van mer'cie verwerken	n.v.t.	Hoofddlijnen van het advies zijn aangehouden bij het opstellen van het MER voor bestemmingsplan Kleefse Waard e.o. 2017.
c4: Vorm van het MER	n.v.t.	Het betreft een gecombineerd plan/projectMER. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar hoofdstuk 1 van het MER.
c5: Agrarische bestemming betreft agrarisch gebruik	Zie kolom 1	Aangepast in het MER.
c6: Onwenselijk om via omgevingsvergunning vooruit te lopen op voorziening als windturbinepark.		Om de procedure voor realisering van projecten zoals windturbines zo efficiënt mogelijk te laten lopen heeft de gemeente de mogelijkheid (artikel 30 Wro en verder) om de besluiten die nodig zijn voor de realisering van een project gelijktijdig in procedure te brengen, waaronder dus het bestemmingsplan en de omgevingsvergunningen bouwen en milieu die nodig zijn voor de realisering van de windturbines. Dit zorgt voor samenhang tussen de te nemen besluiten en maakt de procedure overzichtelijk voor de belanghebbenden. Daarnaast zorgt de coördinatie voor een efficiëntere procedure, omdat eventuele rechtsmiddelen (beroep) tegen de besluiten (waaronder bestemmingsplan en omgevingsvergunning) gezamenlijk moeten worden ingesteld. Verder kan op deze wijze een verkorting van de eventuele beroepsprocedure worden bereikt.
c7: Bestemming wijzigen in gebruik, zie ook c5	Zie kolom 1	Aangepast in het MER.
c8: Volledig wijzigen in nagenoeg.	Zie kolom 1	Aangepast in het MER.
c9: Laatste alinea opnemen windturbines aan rand van velden 7, 8 en 11	Zie kolom 1	Aangepast in het MER.
c10: Bij voorkeur van te voren kiezen voor type turbine	n.v.t.	Vanwege commerciële afwegingen is dat in dit stadium nog niet wenselijk. Het MER en het bestemmingsplan gaat dan ook uit van een bandbreedte. In aansluiting hierop wordt een flexibele omgevingsvergunning aangevraagd.
c11: Vermeende strijdigheid met het hoogtebeleid	Ruimtelijke onderbouwing	Dit wordt inzichtelijk gemaakt in paragraaf 2.3.1 van het MER en in paragraaf 3.2.3 en 4.2.1.2 van de toelichting van het bestemmingsplan.
c12: Worden de juiste ruimtelijke/beleidskaders gebruikt?	Ruimtelijke onderbouwing	Dit wordt inzichtelijk gemaakt in hoofdstuk 2 van het MER en tevens per afzonderlijke ontwikkelingen in het MER omschreven. Daarnaast geeft hoofdstuk 3 van de toelichting van het

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding t.o.v. NRD	Reactie
		bestemmingsplan het gevraagde inzicht.
c13: Omvang zonnepark vooralsnog onduidelijk	Zie kolom 1	Verwezen wordt naar hoofdstuk 6 van het MER.
c14: Inzicht in milieu categorieën	Zie kolom 1	Verwezen wordt naar hoofdstuk 3 van het MER. Ook de verbeelding van het bestemmingsplan geeft dit inzicht.
c15: Effect ontwikkeling ook op plangebied (met name KPN)	n.v.t.	Effecten worden in zowel het plan- als in het studiegebied benoemd en beschreven. Per afzonderlijke ontwikkeling in een specifiek hoofdstuk én cumulatief beschouwd in hoofdstuk 7 van het MER.
c16: Geldigheid van de aanmelding als prioritair project onder het PAS	n.v.t.	Ambities voor ontwikkeling van KPN zijn bijgesteld waardoor de impact afneemt: aangetoond is dat in de huidige plannen geen strijdigheid zit met de oorspronkelijke aanmelding waar in het PAS mee is gerekend. Verwezen wordt naar bijlage 2 van het MER.
c17: Uitvoering van akoestisch onderzoek is nodig (niet enkel gericht op vogels), en de geluidszone dient opnieuw te worden vastgesteld.	n.v.t.	In het MER wordt gebruik gemaakt van actueel akoestisch onderzoek (bijlage 5), onder andere ook gericht op geluidsgevoelige functies. Samenhang en cumulatie wordt beschreven in paragraaf 7.2.1. In het kader van vaststelling van het bestemmingsplan zal ook de geluidszone opnieuw worden vastgesteld.
c18: Aanvulling van te onderzoeken thema's irt bedrijvigheid	4 thema's benoemd	De gevraagde thema's, indien van toepassing, komen in het MER aan de orde.
c19: Aanvulling van te onderzoeken thema's irt windpark	5 thema's benoemd	De gevraagde thema's komen in het MER aan de orde.
c20: Onjuiste verwijzing?		Geen gevolgen voor het MER.
c21: Aanvullen andere versturende effecten	Niet verder gespecificeerd	In het MER komen de relevante aspecten aan de orde.
c22: Effecten op klimaatpark IJsseloord inzichtelijk maken?	n.v.t.	Geldt niet als autonome ontwikkeling, dus wordt er in het MER niet op ingegaan. Dit staat benoemd in paragraaf 4.4.
c23: Beleid wind/hoogbouw, relatie met gezondheidsadvies	n.v.t.	De beleidsmatige aspecten worden besproken in paragraaf 2.3 van het MER. Gezondheid komt op diverse plaatsen terug in het MER (onder andere paragraaf 5.7.4).
c24: effecten van windpark op kwel en risicocontouren?	3 onderdelen genoemd	De gevraagde aspecten komen aan de orde in het MER.
c25: Weerkaatsing zonlicht op verkeer Pleij route	n.v.t.	Vanuit de stand der techniek wordt schittering niet langer verwacht. Er wordt namelijk een anti-reflecterende bovenlaag aangebracht op de zonnepanelen (zie hiervoor paragraaf 6.7.1 van het MER).
c26.1: Relatie Lathum wind/waterschap		Geldt niet als autonome ontwikkeling, dus wordt er in het MER niet op ingegaan. Dit staat benoemd in paragraaf 4.4.
c.26.2: Planschade	n.v.t.	Met de initiatiefnemers wordt een overeenkomst aangegaan, waarin onder andere dit aspect wordt meegenomen.

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding t.o.v. NRD	Reactie
c26.3: Magere NRD	n.v.t.	De genoemde onderdelen zijn in het MER opgenomen; Mitigerende maatregelen onder andere in paragraaf 5.6.2 (wulp) en 5.7.3 (slagschaduw) en hoofdstuk 8 (leemten in kennis).

15 Zienswijze Rijkswaterstaat

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
Ontvangstbevestiging en melding dat RWS geen opmerkingen heeft op NRD	n.v.t.	Voor kennisgeving aangenomen.

16 Zienswijze Waterschap Rijn & IJssel

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
1. Tekstuele aanpassingen (dijkkring 47) en verwijzing naar Keurwetgeving	Aanpassingen NRD/MER	De twee tekstuele toevoegingen zijn opgenomen in het MER (paragraaf 2.3.2 en 5.3.5)
2. Beschrijving alternatieven	Aanpassing MER	Dit is opgenomen in het MER paragraaf 5.4.
3. Tekstuele aanpassing	Aanpassing MER	De tekstuele toevoegingen zijn opgenomen in het MER (onder andere paragraaf 2.3.2, 5.3.5 en 5.9).
4. Verzoek om nader overleg	n.v.t.	Nader overleg met Waterschap vindt plaats.

17 Zienswijze Provincie Gelderland

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
Dient MER te worden gekoppeld aan af te geven omgevingsvergunning voor windpark? Geen sprake van gecombineerde MER (plan- en projectMER)?	Gecombineerde MER?	Toelichting is opgenomen in paragraaf 1.1 van het MER.
Er zal ook een onderbouwing gegeven moeten worden waarom de PAS voldoende inzicht geeft in de effecten van het bestemmingsplan.	Onderbouwing PAS	Hierover is een passage opgenomen in het MER.
Is aandacht besteed aan eventuele stikstofdepositie tijdens de aanlegfase van de verschillende onderdelen?	Aanpassing berekeningen stikstof ivm aanlegfase	Dit is verwerkt in bijlage 2. Hierin is een berekening gepresenteerd van de tijdelijke emissies van het zwaar materieel dat nodig is voor de bouw van het windmolenpark. Het vrachtverkeer dat nodig is voor het realiseren van een industrieterrein, en de bouw van een zonnepark, is qua ordegrrootte vergelijkbaar met de operationele fase van dergelijke ontwikkelingen; daarom zijn deze berekeningen niet apart uitgevoerd, zoals aangegeven in het MER.
Wijziging van naamgeving Natura 2000-gebieden.	Wijziging naamgeving	Is verwerkt in MER en bijlagen.

Korte omschrijving	Gevraagde uitbreiding NRD	Reactie
Dient MER te worden gekoppeld aan af te geven omgevingsvergunning voor windpark? Geen sprake van gecombineerde MER (plan- en projectMER)?	Gecombineerde MER?	Toelichting is opgenomen in paragraaf 1.1 van het MER.
Aanpassing terminologie Wet natuurbescherming (vanaf 1 januari 2017)	Wijziging terminologie	Is verwerkt in MER en bijlagen.